

– велика кількість різних документів, яку не обхідно оформити дрібному фермеру для отримання державної допомоги;

– недорозвинута інфраструктура.

Також, необхідно звернути увагу на тваринництво. До цього мають докласти зусиль і фермери, і влада. Щоб розвивати тваринництво, необхідні приміщення, а їх зараз бракує. Багато фермерів хочуть працювати в цьому напрямку, але є великі проблеми з дозвільною документацією. Інтерес фермерів у тому, що тваринництво забезпечує і дохід протягом всього року, і робочі місця.

Підсумовуючи, слід сказати, що фермерські господарства мають переваги над іншими формами сільськогосподарських підприємств в Україні. Економічні переваги фермерських господарств сімейного типу пов'язані із специфікою організації й управління виробництвом у цій формі господарювання. У зв'язку з цим виділимо наступні обставини:

– поєднання в особі фермера функцій управлінця, виконавця робіт і (у більшій чи меншій мірі) власника є потужним мотиваційним фактором. Економічна самостійність і спрощений механізм привласнення результатів вкладеної праці сприяють формуванню реального господаря, який прагне отримати максимум вигоди на кожен одиницю вкладених коштів і праці;

– переваги господарств сімейного типу – в єдності інтересів членів сім'ї. Вони відносно легко можуть піти на скорочення фонду споживання, направивши кошти на виробничі цілі. Ця перевага особливо відчутна у несприятливі періоди;

– фермерські господарства в основному відзначаються мобільністю, що означає високу готовність фермерів брати участь у різноманітних проектах. Низька прибутковість сільськогосподарського виробництва стимулює фермерів до диверсифікації господарської діяльності, розвитку різних форм кооперації, гнучкої у співпраці з партнерами.

Отже, щоб фермерські господарства ефективно розвивались, необхідна врегульована державна політика. Необхідні суттєві зміни в законодавстві та дієва державна підтримка.

Література

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств / Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероблене. / В.Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.

2. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-ІУ// Офіційний вісник України, 2003. – №11 (28.03.2003).-ст. 462.

3. Дем'яненко С.І. Яка аграрна політика потрібна Україні?// Дзеркало тижня – 2004. – №17, 492 с.

4. Закон України «Про фермерське господарство» від 31.03.2016 № 1067-VIII <http://www.yurfact.com.ua/zminy-do-zakonodavstva-2016>.

5. Табінський В.А. Аналіз фермерських господарств в Україні / В.А.Табінський // «Молодий вчений». – 2016. – № 6.

Олена ВАШКЕВИЧ

студентка

Тернопільський національний економічний університет

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Земля є основою людського існування, що визначає її важливу роль у процесі соціально-економічного розвитку суспільства. Як основа екосистеми, знаряддя і предмет виробництва, об'єкт права власності вона є базисом сталого розвитку, умовою соціального прогресу та добробуту людини.

Земля розглядається економістами як природний фактор, як природне багатство і першооснова господарської діяльності. При цьому термін “земля” вживається в широкому

розумінні слова. Він охоплює усі переваги, що дані природою у визначеному обсязі і над пропозицією яких людина не владна, будь то сама земля, водні ресурси чи корисні копалини.

У сільському господарстві земля виступає не тільки просторовим базисом для розміщення виробничих споруд, а й водночас є предметом праці, засобом праці та основним засобом виробництва. Особливості землі як засобу праці пов'язані з її родючістю. На відміну від інших факторів виробництва однією з важливих властивостей «землі» є її обмеженість. Тому зараз у всьому світі гостро постає питання щодо оптимізації земельних ресурсів та їх раціонального використання.

Ця проблема в Україні принципово нова. У першу чергу це стосується використання земельних ресурсів. Дискусії щодо обґрунтування раціонального використання земельних ресурсів набувають все більшої гостроти. Особливо загострилося питання збереження і розширеного відтворення земельних ресурсів як базису сталого розвитку України.

Сучасне використання земельних ресурсів України не відповідає вимогам раціонального природокористування. Порушено екологічно допустиме співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень, що негативно впливає на стійкість агроландшафту. Розораність земель є найвищою в світі і досягла 56 відсотків території країни і 80 відсотків сільськогосподарських угідь. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель призводить до зниження родючості ґрунтів через їх переущільнення (особливо чорноземів), втрати грудкувато-зернистої структури, водопроникності та аераційної здатності з усіма екологічними наслідками.

З ґрунтом щороку виноситься 11 млн. тонн гумусу, 0,5 млн. тонн азоту, 0,4 млн. тонн фосфору і 0,7 млн. тонн калію. Щорічні еколого-економічні збитки від ерозії ґрунтів дорівнюють 9,1 млрд. гривень [3].

Значної екологічної шкоди земельні ресурси зазнають через забруднення ґрунтів викидами промисловості (важкі метали, кислотні дощі тощо) та використання засобів хімізації в аграрному секторі. Понад 40 відсотків органіки, отриманої в результаті діяльності великих тваринницьких комплексів та птахофабрик, з потенційних органічних добрив перетворюються на джерела забруднення довкілля. Ситуація з забрудненням територій ускладнилася після аварії на Чорнобильській АЕС. Радіонуклідами забруднено понад 4,6 млн. гектарів земель у 74 районах 11 областей, у тому числі 3,1 млн. гектарів ріллі. З використання вилучено 119 тис. гектарів сільськогосподарських угідь, у тому числі 65 тис. гектарів ріллі.

На сучасному етапі економічного розвитку основними проблемами в сфері земельних ресурсів виступають: підвищення ефективності їх використання та охорони на основі зменшення розораності земель, припинення деградації ґрунтів та зростання їх родючості; досягнення збалансованого співвідношення угідь у зональних системах землекористування; формування продуктивної та високоефективної системи землекористування як надійної основи розв'язання продовольчої проблеми.

Розрізняючи природну і штучну родючість щодо походження, практично неможливо відділити одне від другого, оскільки вони нерозривно взаємопов'язані. Тому в сільськогосподарському виробництві на окультурених ґрунтах природна і штучна родючість стає реальною, ефективною родючістю, основним показником якої є величина врожаю культивованих рослин.

Сучасний стан сільськогосподарської науки і техніки дає змогу активно впливати на родючість ґрунту і різко підвищувати її та створюються умови правильного використання земельних ресурсів і підвищення природної та економічної родючості ґрунту.

Наприклад, буроземи і сіроземи пустинь, відносно багаті на поживні елементи, малородючі у природному стані через нестачу води. Застосовуючи зрошення, правильний обробіток і хімічні засоби боротьби з бур'янами, шкідниками і хворобами, добираючи культури та їхні сорти, на цих ґрунтах можна виростити високі врожаї.

Родючість ґрунту є такою властивістю, яка здатна до відтворення і в природних умовах, і при сільськогосподарському використанні ґрунту. Відтворення родючості може бути

розширеним, простим і неповним. Розширене відтворення родючості це поліпшення сукупності властивостей ґрунту, які впливають на його родючість. Просте - це відсутність помітних змін сукупності властивостей ґрунту, які впливають на його родючість. Неповне - це погіршення властивостей ґрунту, які впливають на його родючість. Це широко розповсюджене як у світі, так і у нашій країні, явище має негативні наслідки в природному й соціально-економічному відношеннях. Зниження родючості ґрунту відбувається за рахунок трьох основних процесів. Перший - антропогенна деградація (ерозія, викликана людиною, вторинне засолення, вторинне заболочення). Другий - виснаження ґрунту (зменшення запасів гумусу, поживних речовин тощо). Третій - стомлення ґрунту (накопичення в ньому різних токсичних елементів, викликаних неправильними сівозмінами, надлишком хімічних засобів тощо) [4].

Для підвищення ефективної і природної родючості треба впроваджувати науково обґрунтовані системи землеробства, що може забезпечити окультурювання ґрунтів.

Окультурювання ґрунтів - систематичне використання заходів щодо підвищення їх родючості з врахуванням генетичних властивостей, вимог сільськогосподарських культур, тобто формування ґрунтів із більш високим рівнем ефективної й потенційної родючості.

Проте, не можна забувати, що окультурювання ґрунту має бути науково обґрунтованим із використанням екологічного підходу. Ще В.В.Докучаєв (1883), порівнюючи ґрунт з породистим конем, зазначав, що нещадна експлуатація та голодний раціон обов'язково викличуть виснаження навіть найсильнішої тварини, тобто найродючішого ґрунту.

Основними заходами по покращенню ріллі є: зрошення, осушення, гіпсування, вапнування і збирання каменів.

Рілля більше ніж інші угіддя піддається ерозії тому розробка комплексу заходів по боротьбі з ерозією – пріоритетне завдання сучасного землевпорядкування. Суть її рішення полягає в правильному співвідношенні, погодженому застосуванні і розміщенні по території комплексу різних протиерозійних заходів.

Як видно в багатьох випадках приходиться трансформувати деякі площі орних і інших продуктивно-використовуваних земель в угіддя, з яких ніякої продукції не отримують (меліоративні канали, захисні лісові насадження, дороги, скотопрогони). Тому тут необхідно обмежуватись виділенням для них мінімально необхідної площі і якщо надається можливість, то компенсувати вимушене зменшення цінних орних земель освоєнням в рілля малопродуктивних угідь [1].

Досить важливе значення має розробка заходів по покращенню кормових угідь. Покращення пасовищ і сінокосів і введення раціональної системи їх використання стає в сучасних умовах необхідністю. Заходи по покращенню кормових угідь різні і залежать від ґрунтово – кліматичних умов і господарського стану сінокосів і пасовищ .

Розрізняють два види покращення кормових угідь: корінне і поверхневе.

Корінне покращення – це заміна малопродуктивного природного травостою лугових земель культурним, які складаються із суміші злакових і бобових трав розрахованих на багаторічне їх використання. З цією метою проводять розорювання або дискування з подальшою обробкою площі і залуженням її складними травосумішами багаторічних трав. Корінне покращення включає знищення дернини шляхом фрезерування ,дискування або розорювання і створення нового травостою (залуження).

В даний час ведуться роботи по створенню культурних пасовищ. Такі пасовища створюються на основі корінного покращення з підбором пасовищних травосумішей або ж з підсівом трав без знищення дернини.

Поверхневе покращення слід проводити на тих площах сінокосів і пасовищ, які по умовах рельєфу, розміру і формі не придатні для корінного покращення або не потребують його, якщо мають хороший природний травостій, але запушені – заросли чагарником і мілколіссям [2].

Отже при сучасному стані використання земельних ресурсів України що не відповідає вимогам раціонального природокористування, коли порушено екологічно допустиме

співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень та розораність земель є найвищою в світі що призводить до зниження родючості ґрунтів виникає проблема підвищення ефективності їх використання та охорони на основі зменшення розораності земель, припинення деградації ґрунтів та зростання їх родючості; досягнення збалансованого співвідношення угідь у зональних системах землекористування; формування продуктивної та високоефективної системи землекористування як надійної основи розв'язання продовольчої проблеми. І в даній ситуації для підвищення ефективної і природної родючості треба впроваджувати науково обґрунтовані системи землеробства. Постає також проблема розробки комплексу заходів по боротьбі з ерозією. І не менш важливе значення має розробка заходів по покращенню кормових угідь, що в комплексі дасть можливість зменшити негативний вплив антропогенних чинників та покращити якість ґрунтів.

Література

1. Ільков П.П Ефективність використання основних виробничих засобів в аграрному секторі // Економіка АПК. – 2005. – №4. – С. 16 – 22.
2. Петренко Ж.А. Умови та напрямки ефективного використання сільськогосподарських угідь // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2006 – №4. – С. 198-201.
3. Лактіонова Г.П. Проблема раціонального використання земельних ресурсів // Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління: Матеріали 3-ї Міжнар. наук.-практ. конф. – Харків, 2002. – С.243-245.
4. Лактіонова Г.П. Оцінка ефективності використання землі в умовах ринку// Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу: Матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників, Харків, 11-13 жовтня 2000 р./ Харк. держ. аграр. ун-т. – Харків, 2000. – С.71-72.

Віталій ВЕЛИГАН

слухач магістратури

Тернопільський національний економічний університет

Сергій ПОХИЛА

слухач магістратури

Тернопільський національний економічний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ

На даний час, система управління природокористуванням не забезпечує захисту довкілля та раціонального використання природних ресурсів. Недосконалість системи управління природокористуванням зумовлює необхідність подальшого проведення політики та системи заходів, які спрямовані на підвищення її ефективності у сучасних умовах.

У сучасних умовах екологічної кризи й обмеження природних ресурсів виникає необхідність впровадження нових інноваційних підходів з метою оптимізації організаційної структури управління природокористуванням для уникнення дубляжу функцій. Для цього з однієї сторони, потрібно забезпечити реалізацію відповідних функціональних обов'язків у межах організаційної управлінської структури, а з іншої, – провести мінімізацію затрат на формування управлінської системи та виконавчого апарату. Організація системи управління природокористуванням в Україні вимагає подальшого удосконалення в рамках запровадження адміністративно-територіальної реформи.

Дослідження праць вітчизняних та зарубіжних науковців у галузі управління природокористуванням показує наявність різноманітних методологічних та прикладних наукових розробок у сфері організації управління природокористуванням. Найширшого розповсюдження одержав по-компонентний і по-ресурсний підхід щодо підвищення